

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

esset enim in Christo, præter existentiam propriam & connaturalem humanitati, existentia Verbi divini. Minor verò probatur: Si in Christo darentur duæ existentia substantiales, non esset ens substantialiter unum, sed plura: Atqui est ens substantialiter unum, non verò plura, ut fatentur omnes Catholici cum Athanasio in Symbolo: Ergo in ipso non datur duplex existentia substantialis. Sequela Majoris probatur. Ut Christus esset unum substantialiter, non obstante quod constaret duplici existentia, necessarium omnino esset quod una ex illis duabus existentis haberet rationem potentia respectu alterius: impossibile enim est ex duobus fieri unum per se, siue substantiale, nisi se habeant per modum potentia & actus: Sed omnino repugnat quod una existentia habeat rationem potentia respectu alterius: Ergo & quod Christus sit ens substantialiter unum, si constet pluribus existentis. Major patet, Minor probatur. Impossibile est id quod essentialiter est ultima rei actualitas substantialis, habere rationem potentia ad aliam actualitatem similiter substantialem; alias enim esset, & non esset ultima actualitas substantialis: esset, ut supponitur, non esset verò, quia ad eam sequeretur alia; nimirum illa ad quam diceretur esse in potentia. Sed omnis existentia, quæcunque illa sit, est essentialiter ultima rei actualitas; in hoc enim consistit conceptus essentialis existentia: Ergo impossibile est quod existentia substantialis sit in potentia ad aliam existentiam similiter substantialem.

42. Denique suaderi potest conclusio hæc ratione, Natura humana non habuit existentiam prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo: Ergo assumpta fuit ad divini Verbi existentiam. Consequentia patet, probatur Antecedens. Si natura humana prius, prioritate etiam duntaxat naturæ, quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi propria, sequeretur B. Virginem non fuisse propriè matrem Dei: Sed hoc in Concilio Ephesino damnatum est: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ut B. Virgo dicatur propriè mater Dei, debet terminus concursus ejus in generatione Filii esse Deus homo: At si humanitas Christi prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, fuisset existens existentia sibi connaturali, terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, non fuisset Deus homo: Ergo B. Virgo non fuisset propriè mater Dei. Major constat, Minor verò probatur. Illud non est terminus concursus B. Virginis in generatione sui Filii, ante quod concursus iste concipitur totaliter terminatus: At si humanitas prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, habuit propriam existentiam, prius eadem prioritate quam suppositum divinum illam terminavit, atque adeo quam fuerit Deus homo, concursus B. Virginis intelligitur totaliter terminatus; nam ex una parte tunc concursus causa, quæcunque illa sit, intelligitur omnino terminatus, quando ejus effectus habet existentiam, utpote cum existentia sit ultimus terminus dependentia effectus à suis causis, totaliter ipsum constituens extra illas; ex alia verò parte si humanitas Christi priusquam assumeretur à Verbo habuit existentiam, prius prioritate saltem naturæ quam suppositum divinum illam terminavit, fuit existens: Ergo terminus concursus B. Virginis, non fuit Deus homo.

43. Respondent Aversarii, quod licet humanitas

A Christi habuerit propriam existentiam prius prioritate naturæ quam assumeretur à Verbo, concursus tamen B. Virginis non fuit totaliter terminatus, donec tali existentia adveniret existentia divina, eam de se indifferentem ad rationem existentia in se, vel existentia in alio, determinans ad rationem existentia in alio, nempe in Verbo divino.

Sed contra: Hæc solutio supponit falsum, nempe quod substantia possit esse modus subsistens existentiam, illamque complens & determinans; hæc, inquam, suppositio falsa est, siquidem cum existentia cujuslibet rei sit (ut jam dixi) ultima ejus actualitas, implicat eam completam, modificari, & determinari per aliquam aliam actualitatem, siue formam, aut modum substantialem, qualis est substantia. Non minus falsum est, quod existentia propria humanitatis, sit indifferens ad essendum existentia in se, vel existentia in alio; quia potius è contra eo ipso quod sit existentia substantialis, atque adeo essentialiter participativa rationis formalis substantialis, est ex sua natura existentia per se, siue in se, incapax proinde rationis in-existentia, quæ est propria existentia accidentis.

Addo quod, implicat rem intelligi existentem, & illi deesse aliquod complementum intrinsecum & substantiale, quod naturaliter exigit recipere à suis causis: Ergo cum substantia sit complementum intrinsecum humanitatis, quod naturaliter exigit recipere à generante, dicendum est, quod vel humanitas Christi ante assumptionem non intelligitur existens per propriam existentiam, vel quod si in illo priori habeat existentiam creatam, necessariò etiam debet habere in illo priori propriam substantiam & personalitatem, & sic quod concursus B. Virginis in illo priori naturæ sit ultimò completus & terminatus. Consequentia est evidens, Antecedens autem in quo est difficultas, sic ostenditur. Implicat rem aliquam esse existentem, & non esse totaliter extra causarum dependentias; effectus liquidem formalis existentia est constituere rem extra dependentiam causarum, cum existentia nihil aliud sit quam substantia rei extra suas causas, & idem quo ultimò sistunt earum causalitates: At res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod debet recipere à suis causis, non est totaliter extra earum dependentias: Ergo res illa cui deest aliquod complementum substantiale quod exigit recipere à suis causis, non potest esse existens. Major patet. Minor etiam videtur manifestæ; nam res illa dependet à suis causis, quantum ad illud complementum quod debet ab illis recipere: Ergo quandiu non habet illud complementum, non est totaliter extra dependentiam causarum, nec proinde existens.

S. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Obijcit in primis Suarez contra nostram conclusionem quædam Conciliorum & SS. Patrum testimonia, quæ videntur favere ejus sententia: nam in 7. Synodo actione 6. quidam Epiphanius Episcopus, cujus sententia non fuit à Concilio improbata, naturam ab hypostasi per hoc distinguit, quod natura dicitur humanitate existentem, hypostasis verò addit substantiam: Ergo juxta hanc doctrinam, Verbum divinum assumendo

modo naturam humanam tantum, non verò hy-
pothetically assumptam humanitatem existentem, &
consequenter falsum est, quod ipsa ad existentiam
increata assumpta fuerit. Damascenus etiam
lib. 1. de Fide cap. 3. iuxta versionem Fabri ait,
Verbum divinum assumptum humanitatem non
privatam existentiam, sentit ergo illam prius natu-
ram quam assumptam habuisse propriam existentiam.
Unde cap. 11. & 12. dicit humanitatem ha-
buisse existentiam in Verbo, & non per Verbum.
Item in sexta Synodo generali actione 4. in Epist.
Agathonis Papæ, & actione 11. in Epist. Sophro-
ni docetur, Verbum assumptum naturam huma-
nam cum omnibus suis partibus, proprietatibus,
& perfectionibus ei connaturalibus: Ergo cum
existentia propria pertineat ad connaturales ejus
perfectiones, Verbum divinum illam ut existentem
propriam existentiam assumpsit. Addit Albertus
in Concilio assensum Verbum non suscepisse
humanitatem per aliquid quod sit commune
Trinitati: existentia autem est communis: Er-
go &c.

Verum hæc levia sunt, nec sudore aut labore
agent ut solvantur. Ad primam enim authorita-
tem respondeo, sensum verborum Epiphaniæ ef-
ficere, quod natura importat humanitatem ut ex-
istentem radicaliter, id est ex seipsa potentem
existere, & exituram de facto, si non præventâ
fuisse ab existentia Verbi divini: Ex quibus ni-
hil contra nos.

Ad secundam dico, Damascenum non dixisse
quod humanitas Christi non fuerit privata pro-
pria existentia, sed solum quod non fuerit priva-
ta existentia, ita ut propter assumptionem corru-
pta fuerit & desierit esse, ut volebat hæretici quos
loco citato impugnatur; unde iuxta versionem Billi
legitur, humanitatem non fuisse in nihilum reda-
ctâ. Et certe cum Damascenus non tantum dicat
humanitatem privatam fuisse existentiam, sed etiam
subsistentiam, eodem modo intelligendus est quoad
privatam existentiam, quo potest intelligi quoad
privatam subsistentiam; atque adeo sicut non
potuit docere quod humanitas Christi non fuerit
privata propria subsistentia, ita nec docuit quod
propria existentia privata non fuerit. In alio ve-
ro loco, est assertum humanitatem habuisse ex-
istentiam in Verbo, quod est ipsam existere per
existentiam Verbi, non tamen habetur in textu
quod non existat per Verbum, sed illud addi-
tum fuit à suar.

Ad tertiam dico, Verbum divinum assumptum
naturam humanam cum omnibus perfectionibus
ei connaturalibus, compositilibus cum unione
hypostatica, de quarum numero sicut non est
subsistentia, ita nec existentia.

Ad quartam dicendum, Concilia illa ab Alberti-
no relata, solum velle quod natura humana non
fuerit primario & immediate assumpta ad aliquid
absolutum & commune Trinitati; non negare
tamen unionem hypostaticam, secundario & me-
diato ad aliquid absolutum & toti Trinitati
commune esse factam, ut articulo præcedenti
conclusionem 3. ostensum est.

Obijciens secundò D. Thomas in questionibus
disputatis quæst. de Unione Verbi art. 4. in solut.
ad 1. dicit quod esse humanam naturam non est esse
divinam naturam: Sed hoc non posset verificari, si
humanitas ad esse live existentiam Verbi fuisset
assumpta; utpote cum tale esse sit absque distin-
ctione virtuali idem cum eo quod convenit divi-
næ naturæ: Ergo ex S. Thoma humanitas

Tem. IV.

A Christi non est assumpta ad existentiam Verbi
increatam, sed existit per existentiam creatam
& sibi propriam.

Respondeo Doctorem Sanctum, vel per esse
humanæ naturæ non intellexisse esse existentiam,
sed esse live actum essentia, quod frequenter ac-
cidit in ejus doctrina. Vel si locutus sit de esse ex-
istentia, sumere ipsum non in abstracto pro ex-
istentia, sed in concreto pro ipso existere; in quo
sensu verum est dicere, etiam in nostra doctrina,
quod esse humanæ naturæ, non est esse divinæ
naturæ; etenim licet asseramus in Christo dari
tantum unicam existentiam, per quam natura
divina & humanitas simul existunt, tamen eo
ipso quod duæ illæ naturæ non ex æquo dicuntur
existere existentia divinâ, sed natura divina pri-
mario, & humanitas secundario, sit inde existe-
re unius dici posse aliquo modo diversum ab
existere alterius.

Obijciens tertio: Humanitas Christi prius prio-
ritate non quidem temporis, sed naturæ, in rerum
natura existit, quam fuerit assumpta ad persona-
litatem Verbi divini: Ergo ut existens suâ coti-
naturali existentia, elevata fuit ad subsistentiam
Verbi divini. Consequentia patet, probatur. An-
tecedens. Humanitas Christi prius prioritate natu-
ræ fuit producta, quam assumpta: Ergo & exis-
tens. Consequentia manifesta est esse enim pro-
ductum & esse existens sunt idem, cum productio
terminetur ad existentiam. Antecedens verò
probatur: Licet productio & assumptio huma-
nitatis Christi, fuerint in eodem instanti, fuit ta-
men prius prioritate naturæ, humanitatem pro-
duci, quam assumi: Ergo similiter prius priori-
tate naturæ fuit, quod esset producta, quam quod
esset assumpta.

Respondeo negando Antecedens, & ad ejus
probationem, nego iterum Antecedens; potius
enim est contra prius prioritate naturæ humanitas
Christi assumpta est, quam fuerit producta; liqui-
dem non potuit esse existens, live producta, quin
prius prioritate naturæ esset subsistens, atque adeo
assumpta. Ad probationem in contrarium, con-
cesso Antecedente, nego Consequentiam & pari-
tatem: Ratio disparitatis est, quia producti est
nondum habere subsistentiam & existentiam:
quamvis autem non sit inconveniens admittere
quod prius prioritate naturæ humanitas Christi
fuerit in via ad subsistentiam & ad existentiam,
quam assumeretur à Verbo divino, non possumus
tamen dicere quod prius habuerit subsisten-
tiam, subindeque nec existentiam, quam fuerit
assumpta, sed potius est contra dicendum est, quod
prius fuerit assumpta, quam existens.

Instabis tamen: Implicat aliquid esse prius as-
sumptum, quam productum: Ergo falsum est
quod humanitas Christi fuerit prius assumpta,
quam producta. Consequentia patet, probatur
Antecedens. Implicat aliquid prius esse, quam sit
productum: Ergo & prius esse assumptum, quam
sit productum. Antecedens constat, probatur
Consequentia. Esse assumptum essentialiter sup-
ponit, vel saltem includit esse; etenim quod non
est, non est assumptum, imò nec assumptibile: Er-
go si implicet aliquid prius esse, quam sit produ-
ctum, repugnat similiter aliquid prius esse as-
sumptum, quam productum.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus
probationem, distinguo Antecedens: Implicat
aliquid prius esse existens, quam sit productum,
conceditur. Esse tendens ad existentiam, negatur.

Q992

Tem.

Tendere enim ad existentiam, non est esse factum, siue productum, sed fieri, siue produci.

54.

Obicies quartò: Unio humanitatis non est facta ad aliquid absolutum & commune toti Trinitati, alias tres personæ Sanctissimæ Trinitatis fuissent incarnatæ: Sed existentia est aliquid absolutum & commune tribus personis, ut enim in Tractatu de Trinitate ostendimus, in divinis non dantur tres existentia relatiuæ, sed unica absoluta, per quam tres personæ Sanctissimæ Trinitatis existunt: Ergo unio humanitatis non est facta ad increatam Dei existentiam, sed duntaxat ad ejus subsistentiam & personalitatem.

Diss. 3.
art. 6.

55.

Respondeo distinguendo Majorem: Unio humanitatis non est facta ad aliquid absolutum, primariò & immediatè, concedo Majorem. Secundariò & mediatè, nego Majorem; humanitas enim fuit assumpta primariò ad ipsam subsistentiam personalem Verbi divini; secundariò verò & mediatè ad subsistentiam absolutam, siue ad existentiam communem tribus personis Sanctissimæ Trinitatis, ut articulo præcedenti declaravimus. Nec tamen ex hoc sequitur, tres personæ Sanctissimæ Trinitatis fuisse incarnatas, etiam secundariò, quia (ut ibidem expendimus) ad hoc requireretur, quod terminus primarius incarnationis esset aliquid absolutum & commune tribus personis. An verò humanitas subsistentia absoluta, subindeque existentia, primariò & immediatè uniri potuerit articulo sequenti dicemus.

56.

Obicies ultimò: Nulla divina perfectio potest actuare naturam creatam. Sed existentia divina non potest humanitatem Christi existentem reddere, nisi illam aduet; Ergo non potest illi uniri, nec illam existentem constituere. Major patet, nam ideo non potest divina essentia esse actus naturæ creatæ, quia creatam actuare naturam, imperfectionem importat: Ergo id repugnat omni perfectioni divinæ. Minor probatur primò: Existentia ex proprio conceptu est actus ultimus in linea essendi: Ergo non potest naturam aliquam existentem constituere, nisi aut per identitatem, aut per physicam aduactionem: Sed cum natura creata existentia divina identificari non possit: Ergo ut illam existentem constituat, debet illam aduare. Secundò, Essentia creata comparatur ut potentia ad existentiam per quam redditur existens: Ergo existentia illam existentem constituens, necessariò ad ipsam comparatur ut actus, & consequenter non stat existentiam divinam, naturam creatam existentem constituere, sine illius aduactione.

57.

Respondeo distinguendo Majorem: Nulla divina perfectio potest actuare naturam creatam, per informationem intrinsecam, concedo Majorem. Per intrinsecam terminationem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam existentia ex suo formali conceptu non petit actuare informativè, sed tantum terminativè: licet autem perfectionibus divinis repugnet uniri cum natura creata, tanquàm actus informantes, non tamen illis repugnat uniri, ut actus complentes & terminantes; nam isto modo unitur cum natura creata personalitas divina. Nec contra hanc distinctionem obicit probatio Majoris, nam essentia sub conceptu essentia non potest aliquam actuare naturam, nisi per identitatem, vel physicam informationem; & quia isti modi actuandi naturam creatam, imperfectionem Deo repugnantem important, idco cō-

sentia divina sub conceptu essentia, non potest esse actus naturæ creatæ. Nec magis obstant contra probationes Minoris. Non prima, nam existentia ex proprio conceptu formali non est actus ultimus informans, sed actus ultimus terminans. Nec secunda, essentia enim per ordinem ad existentiam, secundum formalem existentia conceptum, non est potentia informabilis, sed potentia terminabilis; licet respectu existentia creatæ propriæ, quæ terminare sine informatione non potest, potentia informabilis sit.

ARTICULUS III.

An Deus, ut communis tribus personis, ratione subsistentia absolute, possit aliam naturam assumere.

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Certum est quod si Deus non esset trinitarius personis, sed unus, & cum tantum personalitate absolutà gauderet, posset alienam naturam assumere, illique immediatè uniri, nam esset in illo casu eadem omnipotentia in Deo, quæ cum Deo conveniat pro priori ad relationes & personas, eadem perseveraret, etsi per impossibile in Deo tres personæ relationibus distinctæ non essent. Similiter in illa hypothese personalitas absoluta, quæ Deus constitueretur in ratione personæ, non minus esset infinita in terminando, quàm sit modò proprietas relatiuæ; cum infinita vis in terminando, non à relationibus, sed à natura, vel subsistentia absoluta, in subsistentia relatiuæ imbibita, tanquàm à prima radice oriatur, ut articulo præcedenti, conclusione 4. declaravimus. Unde D. Thomas hic art. 3. ad 2. ait, quod etiam circumscriptis per intellectum personarum trium personarum, remanebit in intellectu una personalitas Dei, ut Iudei intelligunt, ad quam poterit terminari assumptio, sicut nunc dicimus eam terminari ad personam Verbi. Solum ergo difficultas est de controversia inter Theologos, an suppositum quod sit in Deo, ut fides docet, tres personæ proprietatibus relatiuæ constitutæ, possint naturam divinam, vel hic Deus, ut communis tribus personis, ratione subsistentia absolute, assumere aliam naturam, illique immediatè uniri? Negat Vazquez, Zuniga, Meratius, & alii, qui existimant non dari in divinis aliquam subsistentiam absolutam, communem tribus personis, ac propriam naturam divinam, sed tres tantum subsistentias relatiuas, quibus constituuntur personæ, agnoscunt. Alii cum Capreolo, licet concedant in Deo subsistentiam absolutam, negant tamen Deum posse per illam immediatè terminare naturam creatam, eò quod talis subsistentia non sit incommunicabilis. Alii verò Thomistæ contendunt, posse de potentia absoluta naturam creatam immediatè assumi à Deo ut tribus personis communi, ratione subsistentia absolute quæ de facto natura divina subsistit, etsi talis subsistentia incommunicabilitatem non tribuat, sed illa relationibus oriatur. Ita Cajetanus, Medina, Alvarez, Nazarius, Cipullus, & alii, cum quibus

Dico, Deum ut communem tribus personis, ratione